

GADA BALVA

Brīvība. Uzņēmība. Kompetence.



*Nevajag baidīties
atzīties nezināšanā
un uzdot jautājumus!*

Ināra Pētersone

Biznesa augstskola *Turība* piešķir apbalvojumu "Goda absolvents" septiņiem augstskolas absolventiem, tostarp arī Uzņēmējdarbības vadības fakultātes absolventei, Valsts Ieņēmumu dienesta ģenerāldirektorei Inārai Pētersonei. Šis nebūs viņas pirmais apbalvojums - absolventes darbs ir novērtēts vairākkārtīgi, jo viņas ilggadējais ieguldījums, sasniegumi, godprātīgā un pašizliedzīgā attieksme pret darbu ir veicinājusi Valsts Ieņēmumu dienesta attīstību. Absolvente, nodokļu jomā strādā jau kopš 1995. gada, un vienmēr ir gatava ģenerēt jaunas idejas, lai uzlabotu darba rezultātus, un spēj saskatīt kopsakarības. Ināra Pētersone strādā valsts labā un uzskata to par lielu godu, ko cenšas iemācīt arī saviem darbiniekiem - lepoties ar darbu valsts iestādē un darīt to pēc vislabākās sirdsapziņas, cenšoties izdarīt vairāk nekā nepieciešams. Kopš 2013. gada viņa ir VID ģenerāldirektore. Inārai Pētersonei piešķirts apbalvojums GODA ABSOLVENTS Valsts pārvaldē, tāpēc pirms svinīgās balvu pasniegšanas ceremonijas, aicinājām absolventi uz sarunu, lai uzzinātu viņas viedokli par studiju laiku, izglītības nozīmi karjeras attīstībā un citiem aktuāliem jautājumiem.

Kāpēc izvēlējāties studēt tieši Biznesa augstskolā *Turība*?

Mana pirmā profesija ir grāmatvedis – saimnieciskās darbības analītiķis, esmu ieguvusi maģistra grādu ekonomista kvalifikācijā - tas viss bija tālajā 1988. gadā Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā. Izglītību ieguvu Padomju Savienībā, bet dzīvē viss mainās un attīstās, arī uzņēmējdarbība. Lai es spētu izprast uzņēmējdarbību mūsdienu kontekstā, bija nepieciešams mācīties. To, protams, var darīt arī lasot un izglītojoties paša spēkiem, bet man patīk iegūt zināšanas komunikācijas ceļā. Kāpēc tieši *Turība*? Pirmkārt, *Turība* mani piesaistīja ar elastīgo mācību grafiku - maģistra studiju programmā nodarbības bija katru otro sestdienu. Esmu no Bauskas, tāpēc bija ļoti ērti braukt retāk un mācīties visu dienu. Ja man būtu jābrauc mācīties uz Rīgu katru sestdienu, tas ļoti nogurdinātu, bet *Turības* grafiks man ļāva pilnvērtīgi pievērsties studijām. Es biju starp pirmajiem, kas apguva šo maģistra programmu, tāpēc arī pasniedzēji mums pievērsa papildus uzmanību. Studēju kopā ar vairākiem kolēģiem no Valsts Ieņēmumu dienesta – bijām dažāda līmeņa darbinieki, kuri augstskolā kļuva līdzvērtīgi. Studijas bija ļoti noderīgas un nāca īstajā brīdī - augstskolā apguvām prezentācijas prasmi, zināšanas projektu vadībā, kas lieti noderēja turpmākajā darbā. Tajā laikā Latvija aktīvi gatavojās stāties ES, tāpēc ļoti novērtēju iespēju apgūt Eiropas Savienības tiesības. Studiju procesā *Turība* gāja solīti pa priekšu citām augstskolām, un tas arī mums ļāva attīstīties līdzī laimam.



Jebkuru darbu var darīt divējādi – ielīst stūrī un paveikt tikai pašu nepieciešamāko, kas tiek prasīts, vai izrādīt iniciatīvu. Man vienmēr ir interesējies vairāk, nekā ticis uzdots.

Jūs minējāt, ka augstskolā iegūtās zināšanas lieti noderēja darbā.

Vai Jūsu pirmā darba vieta bija VID?

Nē, man pirmā darba pieredze bija uzreiz pēc vidusskolas absolvēšanas. Esmu beigusi Rīgas 64. vidusskolu, biju kolhoza stipendiāte, kas nozīmēja, ka pēc augstskolas jāturpina strādāt kolhozā. Sākumā biju grāmatvede, pēc tam – galvenā ekonomiste. Kad sākās kolhozu likvidācijas process, strādāju Bauskas tipogrāfijā par galveno grāmatvedi, arī privātajos uzņēmumos, līdz 1995. gadā mani uzrunāja no Valsts leņģemumu dienesta Bauskas nodaļas. Sāku strādāt kā nodokļu inspektore, tad nodaļas vadītāja, vēlāk no reģionālās nodaļas pārgāju uz centrālo. Nekad neesmu pieteikusies nevienā VID rīkotajā konkursā uz kādu no vakantajām vietām, vienmēr esmu tikusi uzrunāta, un kopš 1995. gada strādāju šajā iestādē.

Kas ir Jūsu panākumu atslēga?

No vienas puses tā ir izglītība, bet no otras – tās ir konkrētas rakstura īpašības. Jebkuru darbu var darīt divējādi – ielīst stūrī un paveikt tikai pašu nepieciešamāko, kas tiek prasīts, vai izrādīt iniciatīvu. Man vienmēr ir interesējies vairāk, nekā ticis uzdots. Vienmēr ir bijusi vēlme izprast, kāpēc tas ir jādara, kāpēc jādara tieši tā u.tml. Ja kādā sanāksmē vai seminārā es kaut ko nesaprotu, nekautrējos un lūdzu paskaidrot. Liela daļa cilvēku nevēlas to atzīt un aiziet neizpratnē. Mana spēja atzīt arī nezināšanu ir tikusi novērtēta. Ceļā no mājām uz darbu pavadu daudz laika un cenšos to izmantot, lai domātu, kā uzlabot darba procesu, ko jaunu varētu ieviest u.c. Arī Valsts leņģemumu dienestā mums ir tradīcija piešķirt apbalvojumus un nominācijas, tāpēc man bija liels prieks pagājušā gadā saņemt nomināciju "Ideju ģenerators". Varētu teikt, ka mana veiksmes atslēga ir izglītība kopā ar rakstura īpašībām, spēju redzēt kopsakarības un, protams, arī nejaušība.

Ja kādā sanāksmē vai seminārā es kaut ko nesaprotu, nekautrējos un lūdzu paskaidrot. Liela daļa cilvēku nevēlas to atzīt un aiziet neizpratnē. Mana spēja atzīt arī nezināšanu ir tikusi novērtēta.

Vai pēc augstskolas absolvēšanas jutāt izmaiņas savā darba stilā, tajā, kā veicat savus pienākumus?

Jā, protams! Pirmkārt, augstskolā apguvu jaunu pieeju stratēģisku jautājumu risināšanā, kas kardināli atšķīrās no padomju laika

zināšanām. Sāku uz lietām skatīties plašāk, ņemot vērā mūsdienu vērtības.

Kā rit Jūsu darbs šobrīd? Kāda ir Jūsu darba ikdiena?

Visiem varbūt šķiet, ka es tikai sēžu aiz rakstāmgalda, bet man nav sēdošs darbs – ir laika brīdis, ko pavadu pie datora, sanāksmēs u.tml., bet lielākā daļa darba norit ārpus VID – dažādās ekspertu darba grupās, tiekoties ar nodokļu maksātājiem u.tml. Ļoti daudz laika pavadu tiekoties ar nodokļu maksātājiem, nevis tāpēc, lai šķīstu laba, bet gan tāpēc, lai izprastu viņu viedokli, problēmas un palūktos uz darba jautājumiem no otras puses. Tāpat risīnu ļoti daudz jautājumu ārpus VID kompetences, saistītus ar Finanšu ministrijas darbu un likumdošanu – vajadzības gadījumā piedalos starpministriju sanāksmēs, Saeimas Budžeta komisijas sēdēs, valdības sanāksmēs, tiekos ar sabiedriskajām organizācijām, piemēram, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru un Latvijas Darba devēju konfederāciju.

Jūs minējāt, ka tiekaties ar nodokļu maksātājiem. Vai bieži saskaraties ar iedzīvotāju vidū pastāvošo uzskatu, ka nodokļi tiek maksāti, bet nav jūtams, kur šie līdzekļi tiek novirzīti?

Protams, esmu to dzirdējusi, bet, tiekoties ar cilvēkiem, es necenšos kaut ko pierādīt – cenšos paust savu viedokli un mudināt cilvēkus padomāt dziļāk. Kas ir valsts? Valsts esam mēs paši. Ne jau ierēdniecībai ir vajadzīgi nodokļi, bet mums pašiem. Cenšos skaidrot, ka nodokļu politiku ietekmē tas, kādi pakalpojumi mums ir visvairāk nepieciešami, un tas, cik labā kvalitātē vēlamies tos saņemt. Mēs nevaram maksāt mazus nodokļus, bet saņemt Skandināvijas līmeņa pakalpojumus. Par laimi, cilvēki to saprot. Negatīvo nostāju veido attieksme pret valdību un politiķiem. Mūsu sabiedrībai ar zināšanām viss ir kārtībā, nepatika pret VID ir kā reflekss – ja nepatīk valdība un Saeima, tad arī VID nevar patikt. Tomēr jāsaprot, ka arī politiķi, par laimi, mainās. Ja salīdzinām politiku un politisko partiju darbu pirms desmit gadiem un tagad – tas ir kā diena pret nakti.

Ar laiku mainīsies arī cilvēku attieksme pret valsts iestādēm, bet tam vajadzīga paaudžu maiņa. Man ir prieks strādāt ar jauniešiem. Vienmēr cenšos parunāt ar jaunajiem VID darbiniekiem, kuriem noslēdzas ievadmācības, tiekos arī ar skolēniem, piemēram, vakar biju Rīgas 64. vidusskolā – savā skolā, kurā ar skolēniem runājām par VID kā potenciālo darba devēju un nodokļu maksāšanas jēgu.

Vai jaunieši vēlas strādāt valsts pārvaldes iestādēs vai tomēr vairāk orientējas uz privātajiem uzņēmumiem?

Ziniet, nav vienas izteiktas tendences. Ir mērķtiecīgi jaunieši, kuri zina, ko vēlas dzīvē sasniegt, un plāno strādāt valsts pārvaldes iestādēs, kur ir labas karjeras izaugsmes iespējas. Darbs valsts pārvaldē ieliek noteiktos rāmjos. Labā nozīmē. Tas iemāca plānot savu darbu un izvirzīt prioritātes. Vienīgais, kas jauniešiem nepatīk valsts pārvaldē - viņi bieži vien jūtas nenovērtēti. Jaunā paaudze nav tik kritiska pret sevi kā mana gadu gājuma cilvēki. Jauniešiem šķiet, ja viņiem ir augstākā izglītība, arī algai jābūt mērāmai tūkstošos un izaugsmei jābūt daudz straujākai. Bet, neraugoties uz to, jaunieši izvēlas strādāt arī VID, aptuveni 16% no mūsu darbiniekiem ir vecumā līdz 30 gadiem. Mēs esam viens no tiem retajiem kolektīviem valsts pārvaldē, kuri var ar to lepoties. Lemjot par potenciālajiem darbiniekiem, mēs ņemam vērā ne tikai izglītību un zināšanas, bet augstu vērtējam arī cilvēka degsmi un vēlmi pilnveidoties. Ja jaunietī ir vēlme mācīties un degsme, mēs esam gatavi no viņa kā no plastilīna bumbiņas veidot labu amatpersonu.



Piemēram, VID darbojas mentoru sistēma – kad pie mums atnāk jauns darbinieks, trīs mēnešus viņš strādā kopā ar mentoru, pieredzējušu darbinieku, kurš palīdz ikdienā, sniedz padomu un dalās pieredzē. Protams, arī mentors par to tiek papildus atalgots.

Jaunajos darbiniekos cenšos radīt lepnumu par darbu valsts pārvaldē. Skaidroju, ka tas nav sods vai sliktāks darbs, tieši pretēji – tas ir gods strādāt valsts labā.

Jūs pieminējāt, ka esat gatavi veidot labas amatpersonas. Kā, Jūsprāt, mainīt sabiedrībā pastāvošo kārtību, kurā vārdi “amatpersona”, “ierēdnis” tiek uztverti gandrīz kā lamu vārdi?

Tas ir mediju, galvenokārt, sociālo mediju nodarīts ļaunums. Tas ir mēģinājums sašķelt sabiedrību – ierēdņi un visi pārējie. Ir vesela virkne cilvēku, kas lasa šos komentārus un gūst no tā tonusu. Es mēģinu no tā norobežoties, nelasu arī, ko par mani raksta komentāros. Mani neuztrauc tas, ko par mani komentāros raksta cilvēki, kuri nevar man atklāti pateikt savas domas klātienē vai vismaz telefoniski.

Jaunajos darbiniekos cenšos radīt lepnumu par darbu valsts pārvaldē. Skaidroju, ka tas nav sods vai sliktāks darbs, tieši pretēji – tas ir gods strādāt valsts labā. Nevajag ļauties sabiedrības centieniem mūs nospīst, mums daudzas lietas izdodas paveikt labi, un tas motivē.

Par spīti nopietnajam, vadošajam amatam, kas nes sev līdzīgu virkni atbildīgu pienākumu, Jums izdodas saglabāt sievišķību. Kā Jūs to paveicat? Vai sievietei vadošā amatā valsts pārvaldē ir grūtāk nekā vīrietim?

Ziniet, ir tieši pretēji! Sievietes raksturā ir spēja pielāgoties, atrast atsevišķu pieeju dažādām problēmām. Sievietes vieglāk spēj atrast kopīgu valodu ar kolēģiem, spēj noteikt apkārtējo personību tipu un saprast, kā kontaktēties, lai gūtu veiksmīgu rezultātu. Turklāt sievietei spēj ne tikai piekāpties, bet arī radīt iespaidu, ka piekāpjas. Bieži vien daudz ko var panākt ar smaidu!

Neuztveru žurnālistus kā ienaidniekus, bet kā viedokļa nesējus. Ja es vēlos kaut ko pateikt sabiedrībai, tieši žurnālists to var nodod tālāk.

Kas Jūsu darbā ir interesantākais?

Pats interesantākais ir tas, ka dienas beigās tev šķiet, ka esi pilnībā izplānojis nākamo dienu un darāmos darbus, bet, no rīta atgriežoties darbā, viss ir pilnībā mainījies. Man patīk, ka vienmēr ir neprognozējami momenti, un tādi ir katru dienu! Vēl šajā darbā ir lielas iespējas izpausties ar savām idejām. Rāmī ir ielikta tikai pamatlīnija, savukārt tajā, kā paveikt šīs pamatlīnijas, kā pilnveidot darba procesu, radīt uzlabojumus, ir vieta idejām. Rokas nav sasietas, varam ģenerēt idejas, un labas idejas arī tiek novērtētas.

Man patīk arī sarunas, diskusijas, kas ir neatņemama darba sastāvdaļa. Esmu viens no tiem retajiem iestāžu vadītājiem, kuriem patīk sarunas ar žurnālistiem. Neuztveru žurnālistus kā ienaidniekus, bet kā viedokļa nesējus. Ja es vēlos kaut ko pateikt sabiedrībai, tieši žurnālists to var nodod tālāk.

Kāds ir Jūsu profesionālais mērķis?

Mans pamatmērķis ir panākt, lai vismaz 90% VID darbinieku būtu apmierināti ar darba apstākļiem. Tas būtu visaugstākais novērtējums, tad seko arī mūsu klientu vēlmēm. Iespējams, kāds teiks, ka prioritātes ir sastādītas nepareizi, ka klientu vēlmēm jābūt pirmajā vietā, bet es zinu – ja mani darbinieki būs apmierināti, arī klienti tādi būs.

Kāds ir Jūsu šī brīža lielākais sasniegums?

Ja man jautā par sasniegumiem, es gribu minēt vairākus punktus: pirmkārt, esam skaidri sapratuši, kādu personāla politiku vēlamies mūsu kolektīvā, otrkārt, esam nosprauduši prioritātes, zinām, kuras lietas jādara ātrāk, kuras var izdarīt vēlāk. Treškārt, esam ļoti attīstījuši darbinieku izglītošanas un kvalifikācijas celšanas aspektu. Manuprāt, darbinieki jūtīsies labi, ne tikai tad, ja būs labi atalgots, bet arī, ja būs augsti kvalificēts un turpinās izglītoties. Kas attiecas uz iestādes sasniegumiem, man ir prieks, ka mēs beidzot esam spējuši nodalīt primārās izmaksas – kancelejas preces, komunālie maksājumi u.tml. – no attīstības izmaksām. Tā darbojas jebkurš normāls komerciāls organisms, kas ļoti atvieglo finanšu plānošanu. Lai kaut ko iegādātos, nepieciešams pamatot, kāpēc tas ir vajadzīgs, un tas nes pozitīvu rezultātu saimnieciskā jomā. Esmu gandarīta par izveidojušos konstruktīvu dialogu ar uzņēmēju organizācijām.

Manuprāt, darbinieks jūtīsies labi, ne tikai tad, ja būs labi atalgots, bet arī, ja būs augsti kvalificēts un turpinās izglītoties.

Jūs minējāt, ka daudz laika pavadāt darbā, tāpat daudz laika aizņem ceļš no mājām Bauskā līdz darbam Rīgā. Vai Jums pietiek laika arī atpūtai un kā aizpildāt savu brīvo laiku?

Man nav vienas konkrētas aizraušanās, neesmu arī aktīva sportiste. Vislabāk es relaksējos savās lauku mājās. Tieši tāpēc arī nevaru piespiest sevi dzīvot Rīgā. Ja ir lauku mājas, tad viennozīmīgi ir arī puķes. Puķes, rušināšanās dabā un ainavas iekopšana man sniedz atpūtu. Tā kā esmu siltummilis, vismaz reizi gadā ar ģimeni cenšamies aizbraukt un kopā atpūsties ārpus Latvijas.

Vai esat plānojusi turpināt studijas doktorantūrā?

Ja runājam godīgi, man ik pa brīdīm uz to pierunā, bet es pati šobrīd nejūtu nepieciešamību. Doktorantūra tomēr ir tāds solis, kas jāspēr tikai tad, kad cilvēks pats jūt nepieciešamību. Es neesmu no tiem cilvēkiem, kas to darīs tikai ģeksīša pēc. Neesmu gatava ziedot savu brīvo laiku, bet nekad nesaku nekad – nākotnē es šādu iespēju neizslēdzu.